

✓ Brně ze dne 20. srpna 1923, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem utržení na cti dle §u 209 tr. zák. — mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Bezodůvodnou jest zmateční stížnost, dovolávající se hmotněprávního zmatku čís. 9 a), po případě 10 §u 281 tr. ř. Po stránce té navazuje zmateční stížnost na výpověď svědka Františka R-a, že četnictvo vůbec žádného pátrání nekonalo, protože list obžalovaného vážně nebralo, a dovozuje z toho, že tu nebylo onoho nebezpečí, jež předpokládá, jak prý tomu nasvědčuje předpis §u 210 písm. b) tr. zák., pojmově zločin utržení na cti na rozdíl od pouhého přestupku dle §u 487 tr. zák. Nemohl by prý § ten mluvit o »vlastnostech, které tu dle §u 209 tr. zák. býti musí,« kdyby zločin neshledával jen v obviňování, spojeném s takovým nebezpečím. Než zmateční stížnost přehlíží, že zákon v §u 209 tr. zák. výslovně rozlišuje mezi »udáním u vrchnosti« a »jiným obviňováním, jež by mohlo dáti příčinu vrchnosti k šetření neb alespoň pátrání proti obviněnému«; kdežto v případě tomto žádá zvláštní průkaz způsobilosti obvinění, by vedlo k stíhání obviněného, v onom případě takového požadavku neklade a to vzhledem k předpisům trestního řádu (§§ 84, 87), z nichž vyplývá, že nebezpečí to s každým udáním u vrchnosti jest dle samého zákona spojeno. Slova §u 487 tr. zák., jichž se stížnost dovolává, nesou se dle toho patrně jen k případům, kde jde o obviňování jiného druhu, než udáním vrchnosti. Předpis §u 210 písm. b) tr. zák. stanoví jen okolnost, zločin utržení na cti trestně zvláště kvalifikující, a nelze z ní odvozovati, že by zde nebylo skutkové podstaty zločinu, když snad nebezpečí, zákonem samým in abstracto předpokládané, v konkrétním případě účinným se neosvědčilo. Ostatně i tu přišla by alespoň trestná odpovědnost pro pokus zločinu v úvahu. Zmateční stížnost namítá ovšem též, že okresní četnické velitelství není pro konkrétní případ vrchností ve smyslu první věty §u 209 tr. zák., protože obecní strážník jeho dohledu nepodléhá. Než i tu jde o příliš úzký výklad pojmu »vrchnost«, nemající oprávnění ani v doslovu, ani dle smyslu zákona. Vzhledem k uvedeným předpisům trestního řádu sluší spíše »vrchností« rozuměti veškeré úřady a jich orgány vůbec, zejména však ony, jimž pečovati jest o právní bezpečnost, zločiny ohrožovanou a porušovanou, k nimž četnické velitelství již dle určení četnictva vůbec, jak zákonem ze 14. dubna 1920, čís. 299 sb. z. a n. jest stanoveno, zajisté náleží. Nelze proto shledati právní stanovisko první stolice při posuzování případu pochybeným.

Čís. 1446.

Meze práva dohlédacího dle §u 15 tr. ř. Jest jen odpomocí rázu administrativního a může směřovati jen proti soudům jako takovým, není-li jiných opravných prostředků; nemůže se však dotýkati rozhodnutí soudu v jednotlivých případech. Vyhlášeným rozhodnutím jest soud vázán. Oprava rozsudku.

(Rozh. ze dne 12. ledna 1924, Kr II 484/23.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal ku zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona právem: Rozhodnutím mor. sl. vrchního soudu v Brně ze dne 20. dubna 1923 a rozsudkem krajského soudu v Uher. Hradišti ze dne 2. června 1923 byl porušen zákon v ustanoveních §§ 15, 270 posl. odst. a 295 tr. ř. Jak ono rozhodnutí, tak tento rozsudek se zrušují.

D ů v o d y:

Rozsudkem krajského soudu v Uherském Hradišti ze dne 3. března 1923 byl obžalovaný uznán vinným přestupkem proti veřejným zřízením a opatřením dle §§ 312, 314 tr. zák. Jako trest, k němuž byl obžalovaný odsouzen, uvedeno je v písemném vyhotovení rozsudku tuhé vězení tří týdnů, zostřené a doplněné jedním postem týdně. Z rozsudku ohlásil obžalovaný dne 6. března 1923 odvolání jednak co do výše trestu, jednak proto, že byl odsouzen nepodmíněně a provedl je po doručení vyžádaného opisu rozsudku dne 3. dubna 1923. Veřejný obžalobce ohlásil sice proti rozsudku zmateční stížnost i odvolání, vzal však později oba opravné prostředky zpět. Ve zprávě ze dne 11. dubna 1923, kterou krajský soud odvolání obžalovaného se spisy předložil mor. sl. vrchnímu zemskému soudu v Brně jako sborovému soudu druhé stolice, bylo podotnuto, že prohlášený trest nesouhlasí s usnesením o vyměření trestu a že v rychlosti byl omylem prohlášen trest menší, než byl usnesen. (Zpráva míní tímto prohlášeným trestem zřejmě trest, který je uveden v písemném vyhotovení rozsudku.) Mor. sl. vrchní zemský soud rozhodnutím ze dne 20. dubna 1923 zrušil jako sborový soud druhé stolice u výkonu práva dozoru, jemu dle §u 15 tr. ř. příslušejícího, před vyřízením odvolání obžalovaného rozsudek soudu první stolice, pokud se týče výroku o trestu obžalovaného, jako neplatný a přikázal soudu první stolice jako soudu nalézacímu, by, vyžádaje si vrácení doručených vyhotovení, o trestu nový rozsudek, odpovídající usnesení, vynesl s výhradou nových lhůt k podání opravných prostředků. Ve všech ostatních částech ponechán byl rozsudek nedotknutým. V důvodech rozhodnutí se uvádí, že dle výsledku porady senátu (§ 20 tr. ř.) byl obžalovaný odsouzen k jinému trestu, než jaký byl prohlášen rozsudkem a uveden v jeho vyhotovení; zrušení rozsudku a udělení onoho příkazu nalézacímu soudu u výkonu práva dozoru dle §u 15 tr. ř. se odůvodňuje tím, že nejde o pouhé vady dle §u 270 tr. ř. Nalézací soud zachoval se podle příkazu, uděleného mu rozhodnutím sborového soudu druhé stolice, a vynesl po provedeném hlavním přelíčení rozsudek ze dne 2. června 1923, jímž se rozsudek ze dne 3. března 1923, ve vyhotovení mylně označený jako rozsudek ze dne 20. dubna 1923, opravuje v tom směru, že trest, obžalovanému přisouzený, je tuhé vězení v trvání jednoho měsíce, zostřené a doplněné dvěma posty. V důvodech rozsudku se praví: »Jelikož rozsudek . . . neodpovídal co do trestu usnesení senátu, bylo jej nutno opravit v souhlase s tímto usnesením.« Jak oním rozhodnutím mor. sl. vrchního zemského soudu, tak tímto rozsudkem krajského soudu v Uherském Hradišti byl porušen zákon. Řešiti jest přede-

vším otázku, až do kterého okamžiku je soud oprávněn, uchýliti se od svého rozhodnutí, při čemž dle povahy věci přichází v úvahu pouze rozhodnutí ústně vyhlášené, po případě již i písemně vyhotovené, neboť průběh porady a hlasování soudu dle §§ 19—22 tr. ř. nemá jako úkon úřadování čistě vnitřního nikdy a nížádným způsobem proniknouti na veřejnost. Výjimku připustiti lze nanejvýš pro případy, ve kterých by předseda ihned po vyhlášení rozhodnutí zpozoroval, že se při tom zmýlil, a ve kterých by nebylo na místě namítati něco proti tomu, kdyby za souhlasu přisedících soudu prohlásil, že původně vyhlášené rozhodnutí bere zpět a svůj omyl opravuje. K podobnému prohlášení předsedu však v tomto případě nedošlo. Trestní řád neobsahuje v naznačeném směru výslovného ustanovení, než vyplývá opět již z povahy věci, že taková rozhodnutí, pro něž je předepsána forma veřejného ústního vyhlášení, nabývají právní bytnosti, vízí soud, a stávají se účinnými vůči stranám již počínajíc okamžikem vyhlášení. Tím spíše bylo tomu tak v tomto případě, v němž rozsudek tak, jak byl ústně vyhlášen, byl již i písemně vyhotoven. Zejména obžalovanému bylo pro případ, nebude-li rozsudku veřejným žalobcem odporováno řádným opravným prostředkem, vzhledem k zákazu »Reformationis in peius«, vyslovenému v §§ech 290 odstavec druhý, 293 odstavec třetí, 295 odstavec druhý a 477 tr. ř., platnému pro veškerý obor trestního soudnictví, možno bezpečně spočítati na to, že mu za trestné činy, jimiž byl vinným uznán, nemůže býti již uložen trest přísnější, než ke kterému byl odsouzen dle rozsudku ústně vyhlášeného a písemně vyhotoveného. Ono opatření nalézacího soudu ze dne 2. června 1923 nejeví se, byť bylo oděno ve formu rozsudku, dle pravé podstaty ničím jiným, než opravou rozsudku ze dne 3. března 1923. Než opravy rozsudků, ústně vyhlášených a písemně vyhotovených, připouští zákon jen v míře velmi omezené; dle posledního odstavce §u 270 tr. ř. je podobná oprava předepsána a ovšem i přípustna pouze tehdy, jde-li o psací a početní chyby, dále o takové formální vady neb opomenutí, která se netýkají bodů zmíněných v §u 260 čís. 1—3 tr. ř. Oprava, provedená rozsudkem ze dne 2. června 1923, vztahuje se však na výrok o trestu, tedy právě na jeden z oněch bodů rozsudkových, ohledně nichž jest oprava rozsudku dle §u 270 tr. ř. nepřípustna. Opravu provedl arci nalézací soud k příkazu, udělenému mu soudem jemu nadřízeným. Než ani tento soud nebyl, nedostalo-li se mu k tomu příležitosti opravným prostředkem (odvoláním) veřejného obžalobce, k onomu příkazu oprávněn. Nejméně pak opravňovalo jej k takovému kroku jeho dohlédací právo ve smyslu §u 15 tr. ř. Sborové soudy druhé stolice mají sice dle tohoto zákonného ustanovení dohlížeti na působnost trestních soudů svého obvodu a rozhodovati o stížnostech proti nim, však jen potud, pokud právní pořad není výslovně zakázán, nebo jinak upraven. Podobné stížnosti, t. zv. stížností dohlédacích, jsou prostředkem odpomoci rázu pouze administrativního, nejsou tudíž přípustny proti rozhodnutím soudů v jednotlivých případech, nýbrž mohou směřovati proti soudům samotným, a proti takovým nesprávnostem, proti nimž není řádného prostředku opravného; jsou stejně jako výkon dohlédacího práva sborových soudů druhé stolice vůbec určeny k tomu,

by bylo čeleno nepořádkům, průtahům a jiným podobným nesprávnostem v trestním soudnictví, přičítám se pořádku nebo důstojnosti soudu a vyžadujícím za účelem nápravy v zájmu veřejném upozornění dotyčného soudu, po případě i výtky a pokárání. Bylo proto i v tomto případě sborovému soudu druhé stolice, shledal-li postup nalézacího soudu nesprávným, sice volno, jej na nesprávnost upozorniti a jemu ji vytknouti, nebyl však mocí svého dohlédacího práva a u výkonu jeho oprávněn ani zrušiti rozsudek, ani udíleti nalézacímu soudu příkaz, by vynesl o trestu rozsudek nový. Sborový soud tudíž svým rozhodnutím jednak sám vybočil z mezí své dohlédací působnosti ve smyslu §u 15 tr. ř., jednak zavdal příkazem, obsaženým v rozhodnutí tom, bezprostřední podnět k tomu, že se způsobem protizákonným zachoval i soud nalézací.

Čís. 1447.

Z §u 413 tr. zák. jest vyloučiti případy těžkého ublížení na těle.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1924, Kr I 94/23.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalované do rozsudku krajského soudu v Jičíně ze dne 19. prosince 1922, jímž byla stěžovateka uznána vinnou přestupkem podle §u 335 tr. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

Stěžovatelce nelze přisvědčiti, že rozsudek neprávem podřadil její jednání pod § 335 tr. zák. na místě pod § 413 tr. zák. Tvrdí-li zmateční stížnost, že obžalovaná neměla nepřátelského úmyslu proti Čeňku D-ovi a že své činy předsevzala v úmyslu, by ho polepšila, stačí ji odkázati k tomu, že rozsudek zlého úmyslu, k §u 152 tr. zák. potřebného, nezjistil a právě proto ji kulposním deliktem §u 335 tr. zák. uznal vinnou. Nelze zmateční stížnosti přisvědčiti ani v tom, že dlužno §u 413 tr. zák. použití i tam, kde překročení práva kárného, jež obžalované nad Čeňkem D-em příslušelo, mělo za následek těžké uškození na těle pro kárného. Ustanovení §§ 413 a násl. tr. zák. nevymezují sice přesně objektivní skutkové podstaty deliktu, než z okolnosti, že obsaženy jsou v X. hlavě druhého dílu trest. zákonníka a přiřaděny jsou bezprostředně k trestním normám §§ 411 a 412 tr. zák. a že nad to nebyla do XVIII. hlavy prvního dílu (§§ 152 až 157 tr. zák.) pojata obdobná ustanovení výjimečná, dlužno souditi, že zlá nakládání, spojená s těžkým uškozením na těle, nemohou býti podřadována pod pojem překročení práva kárného, jež by bylo posuzovati podle §§ 413 až 421 tr. zák. Ustanovení tato znamenají pouze přísně vykladatelnou výjimku z ustanovení §§ 411 a 412 tr. zák., ale nikoli z ustanovení §§ 152 až 157 tr. zák. Pojem práva trestacího vylučuje skutkovou podstatu zločinu. Je-li tu tedy objektivní skutková podstata těžkého uškození na těle, dlužno čin posu-